

**Новікова К. Ю.**

студентка 2 курсу магістратури  
5 групи Слідчо-криміналістичного  
інституту Національного юридичного  
університету імені Ярослава Мудрого

## **ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАПОБІГАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ КОРУПЦІЇ В ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ**

*Анотація.* У тезах розглянуто особливості правового регулювання корупції у політичній сфері. З'ясовано основні ознаки, чинники та форми прояву корупційних правопорушень у політичній сфері, колізії у законодавстві та визначені шляхи їх запобігання та подолання.

*Ключові слова:* політична корупція, корупція у політичній сфері, державна політика, політичні партії, лобізм, політичний патронаж, фінансування політичних партій.

*Ключевые слова:* политическая коррупция, коррупция в политической сфере, государственная политика, политические партии, политический патронаж, финансирование политических партий.

*Аннотация.* В тезисах рассмотрено особенности правового регулирования коррупции в политической сфере. Выяснены основные признаки, факторы и формы проявления коррупционных правонарушений в политической сфере, коллизии в законодательстве и определены пути их предотвращения и преодоления.

*Annotation.* In theses examined the features of legal regulation of corruption in the political sphere. The basic signs, factors and forms of manifestation of corruption offenses in the political sphere, collisions in the legislation and the ways of their prevention and overcoming have been found out.

*Keywords.* Political corruption, corruption in the political sphere, state politics, political parties, lobbying, political patronage, financing of political parties.

Для ефективної боротьби та запобіганню корупції необхідним є всебічне дослідження цього явища у всіх сферах суспільного життя. Корупція є явищем дуже динамічним, тому щодня можна знаходити нові тенденції її поширення. Суспільно небезпечні наслідки від корупції можуть наставати практично у всіх сферах суспільного життя [4; 5, с. 163].

Якщо такі форми прояву як корупція в судовій системі, в роботі правоохоронних органів, є врегульованими на законодавчому рівні, то визначення «політичної корупції», на жаль, відсутнє.

Розглядаючи корупцію в політичній сфері, слід зазначити, що вона має досить специфічні ознаки, чинники та умови формування. По-перше, відсутність чіткої законодавчої регламентації окремих дій суб'єктів політики. Тобто суб'єкти державно-владних повноважень при здійсненні своїх функцій можуть приймати рішення на власний розсуд, при вирішенні завдань вони керуються диспозитивним методом правового регулювання. Це підвищує рівень корупційних ризиків. По-друге, відсутність регламентації щодо фінансування політичних партій та контролю за його виконанням. По-третє, на розвиток політичної корупції дуже впливає явище, так званого, «кулуарного лобіювання». Певна група людей просуває свої інтереси, законопроекти та інші нормативно-правові акти через певних державних службовців надаючи їм неправомірну вигоду. По-четверте, багато корупційних схем здійснюється під час розподілу та отримання місць (членства) у списках політичних партій. У законодавстві відсутній порядок

виділення місць в політичних партіях та її розподіл. По-п'яте, дуже розповсюдженою є явище «політичного патронажу», коли особа з державно-владними повноваженнями використовує ці повноваження та пов'язані з ними можливостями, надаючи іншим особам політичну підтримку та допомогу за неправомірну вигоду. По-шосте, відсутній чіткий порядок фінансування політичних партій. Через це, кошти, які надходять до політичних партій належать до «тіньового сектору». Їх неможливо відстежити за здійснювати контроль за раціональним розподілом цих коштів [2, с.3-4].

Корупція в політичній сфері має свої ознаки. Тут є особливі рівні впливу на суспільні відносини – юридична сила рішень суб'єктів є найвищою – сила Закону і є обов'язковими для виконання громадянами України. [3,с.2,4]. Державні чиновники та партійні діячі мають можливість впливати своїми рішеннями на законодавчу, виконавчу та судову владу, формувати державну політику, а отже, і наслідки цих дій є більш масштабні, як і збитки, заподіяні ними.

Також, коло суб'єктів, яких можна віднести до політичної сфери є значно вужчим, ніж перелік осіб, зазначених у ст. 3 ЗУ «Про запобігання корупції»[1]. Формування державної політики відбувається на найвищих ешелонах влади. Не можна не згадати те, що дуже часто при прийнятті державно-владних рішень політичну необхідність ототожнюють із державним інтересом. Відмінність політичної необхідності від державних інтересів полягає у тому, що при останніх, інтерес є об'єктивним.

Для ефективної боротьби з корупцією у політичній сфері необхідно ввести низку змін в законодавство. По-перше, внести зміни в ЗУ «Про запобігання корупції» та доповнити новим розділом, який би чітко визначав основні поняття: «корупція у політичній сфері», «корупційне правопорушення у політичній сфері»; суб'єктів, на яких розповсюджується відповідальність. Також додати статті, які б регулювали наступні поняття – «незаконне фінансування політичної партії», «отримання членства (місця) в політичній партії з порушенням Законом порядком», «політичний патронаж», «застосування адміністративного ресурсу», та ін. По-друге, необхідно прийняти Закон, який би регулював лобістську діяльність. Це допоможе вивести з тіньового сектору коштів, які і так надаються чиновникам для вирішення певних питань та спрямування їх безпосередньо до державного бюджету, надасть можливість врегулювати різноманітні правові колізії у законодавстві, реалізувати принципи прямої демократії, коли право законодавчої ініціативи надається народу [5, с.162].

Отже, для ефективної боротьби із корупцією необхідно провести дослідження, моніторинг всіх її можливих проявів. Політична корупція має підвищену латентність, тому, має бути досліджена більш ретельно, щоб встановити відповідальність за правопорушення у цій сфері, законодавчо врегулювати всі можливі механізми реалізації державної політики для попередження та мінімізації корупційних ризиків.

#### **Список використаних джерел:**

1. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1700-18/page>.

2. Кушнар'ов І. В. Політична корупція. Порівняльно-політологічна концептуалізація : монографія. – Режим доступу: [http://idpnan.org.ua/files/kushnarov-i.v.-politichna-koruptsiya-\\_porivnyalno-politologichna-kontseptualizatsiya\\_-\\_d\\_.pdf](http://idpnan.org.ua/files/kushnarov-i.v.-politichna-koruptsiya-_porivnyalno-politologichna-kontseptualizatsiya_-_d_.pdf).
3. Радченко Л. М. Політичні інтереси : поняття, функції, типологія // Держава і право. – Випуск 56. – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/64445/108-Radchenko.pdf?sequence=1>.
4. Головкін Б. М. Механізм запобігання корупції / Б. М. Головкін // Часопис Київського університету права. – 2018. – № 4. – С. 254–260.
5. Сметаніна Н. В. Небезпечні наслідки корупції для особи, держави та суспільства / Н. В. Сметаніна // Право і суспільство. – 2017. – № 4/2. – С. 162–165.

**Науковий керівник – канд. юрид. наук, асист. Н. В. Сметаніна**

Міністерство освіти і науки України  
Національний юридичний університет  
імені Ярослава Мудрого  
Кафедра кримінології та кримінально-виконавчого права

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності  
імені академіка В. В. Сташиса  
Національної академії правових наук України

# **ПРОТИДІЯ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ І КОРУПЦІЇ**

Матеріали XIX Всеукраїнської наукової конференції  
з кримінології  
для студентів, аспірантів та молодих вчених

(м. Харків, 2 грудня 2019 р.)

За загальною редакцією  
професора *А. П. Гетьмана* і професора *Б. М. Головіна*

Харків  
«Право»  
2019

УДК 343.9.02:328.185  
П83

Редакційна колегія:  
д-р юрид. наук, проф. А. П. Гетьман;  
д-р юрид. наук, проф. Б. М. Головкін;  
канд. юрид. наук, доц. О. В. Ткачова;  
канд. юрид. наук, доц. О. В. Таволжанський;  
зав. лабораторії Ю. Г. Бойко

**Протидія організованій злочинності і корупції : матеріали XIX Все-**  
П83 укр. наук. конф. з кримінології для студентів, аспірантів та молодих  
вчених (м. Харків, 2 груд. 2019 р.) / за заг. ред. А. П. Гетьмана і Б. М. Го-  
ловкіна. – Харків : Право, 2019. – 232 с.

ISBN 978-966-937-837-8

ISBN 978-966-937-837-8

© Національний юридичний університет  
імені Ярослава Мудрого, 2019  
© НДІ вивчення проблем злочинності іме-  
ні академіка В. В. Сташиса Національної  
академії правових наук України, 2019  
© Оформлення. Видавництво «Право», 2019

*Наукове видання*

## **ПРОТИДІЯ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ І КОРУПЦІЇ**

Матеріали XIX Всеукраїнської наукової конференції з кримінології  
для студентів, аспірантів та молодих вчених

(м. Харків, 2 грудня 2019 р.)

За загальною редакцією  
професора *А. П. Гетьмана* і професора *Б. М. Головкина*

*Матеріали друкуються в авторській науковій  
та літературній редакції*

Відповідальний за випуск *Б. М. Головін*

Оригінал-макет виготовлено на кафедрі кримінології  
та кримінально-виконавчого права  
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого  
(61024, м. Харків, вул. Пушкінська, 77, ауд. 89)

Підписано до друку з оригінал-макета 28.11.2019.  
Формат 60×84  $\frac{1}{16}$ . Папір офсетний. Гарнітура Times.  
Обл.-вид. арк. 16,92. Ум. друк. арк. 13,49. Вид. № 2348.  
Тираж 60 прим.

Видавництво «Право» Національної академії правових наук України  
та Національного юридичного університету  
імені Ярослава Мудрого  
вул. Чернишевська, 80а, Харків, 61002, Україна  
Сайт: [www.pravo-izdat.com.ua](http://www.pravo-izdat.com.ua)  
E-mail для авторів: [verstka@pravo-izdat.com.ua](mailto:verstka@pravo-izdat.com.ua)  
E-mail для замовлень: [sales@pravo-izdat.com.ua](mailto:sales@pravo-izdat.com.ua)

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи  
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів  
видавничої продукції — серія ДК № 4219 від 01.12.2011 р.

Виготовлено у друкарні ФОП Дуюнова Т. В.  
Тел. (057) 717-28-80